

FINANCIERING PERSONENALARMERING (IN WOONZORGCOMPLEXEN EN DE WIJK)

Utrecht, maart 2002 (update oktober 2006)
Daniëlle Harkes, Aedes-Actiz Kenniscentrum Wonen-Zorg

Inleiding

Personenalarmering is eind jaren '70 door het ouderenwerk ontwikkeld en is intussen een belangrijke voorziening gebleken bij het langer zelfstandig wonen van ouderen en gehandicapten. Door het aanbrengen van personenalarmering kan de bewoner 24 uur per dag, zeven dagen per week in de woning alarm slaan bij een noodsituatie, met de garantie dat er binnen een redelijk tijdsbestek iemand komt kijken.

Voor een juist begrip van de financiering van personenalarmering is een goede definitie van begrippen van belang.

Onder personenalarmering worden de volgende onderdelen verstaan:

- a. Het alarmeringsapparaat
Dit bestaat uit een alarmgever (meestal in de vorm van een halshanger) en een kastje in huis waarmee een spreek- luisterverbinding met een zorgcentrale tot stand kan komen.
- b. De zorgcentrale
Hier wordt het alarmsignaal opgevangen, verschijnen de gegevens van de cliënt op het scherm en kan alarmopvolging worden ingezet.
- c. Alarmopvolging
Te onderscheiden in:
 1. Alarmopvolging door de mantelzorg: de cliënt geeft bij aanmelding voor personenalarmering 1 tot 3 namen van personen door die door de zorgcentrale ingezet kunnen worden ingeval de cliënt alarmeert.
 2. Professionele alarmopvolging: na alarmering wordt een professionele hulpverlener ingeschakeld om naar de cliënt te gaan.

Huidige organisatie en financiering personenalarmering

- Het alarmeringsapparaat en zorgcentrale

Cliënten kunnen een abonnement voor personenalarmering afsluiten bij een alarmeringsorganisatie. Deze organisatie verzorgt de aanmelding, de installatie van het apparaat, de instructie van de cliënt en de aansluiting op de zorgcentrale.

Er is een grote versnippering en diversiteit in alarmeringsorganisaties. Dit varieert van zeer kleine organisaties die vooral draaien op vrijwilligers tot woonzorgcomplexen met een eigen systeem van alarmering tot grote professionele organisaties.

Voor de financiering van het alarmeringsapparaat zijn op dit moment vier mogelijkheden:

1. Regeling hulpmiddelen '96: op basis van een medische indicatie wordt een alarmeringsapparaat en een aansluiting bij een alarmcentrale verstrekt door de zorgverzekeraar. Deze regeling behoort tot het basisverzekering en valt niet onder de AWBZ. Tot de regeling behoort in principe niet de aansluiting op de alarmcentrale. Het is afhankelijk van de zorgverzekeraar of dit ook gefinancierd wordt.
2. Welzijnswet/WMO: op basis van sociale indicatie wordt er een alarmeringsapparaat en aansluiting op een centrale verstrekt door een per gemeente verschillende instantie: SWO of thuiszorg.
3. NZA-beleidsregel Zorginfrastructuur. Op basis van deze beleidsregel kan de financiering geregeld worden van technologische voorzieningen die bijdragen aan het langer thuis wonen van cliënten. Daaronder vallen ook alarmeringssystemen, zoals is beschreven in de Lijst Financiering Technologische Voorzieningen van juli 2006, uitgegeven door het College Bouw Zorginstellingen.
4. Woninggebonden alarmering: alarmapparaat wordt door de corporatie standaard aangebracht in de woning. Apparatuur kan ondergebracht in de kale huur, aansluiting bij een centrale kan in de servicekosten verwerkt (deze kosten vallen niet onder de huursubsidie).

Ook kunnen er nog provinciale subsidies zijn waar alarmering onder te brengen is; vooral als het gaat om alarmering als onderdeel van een domotica-installatie.

- Alarmopvolging door mantelzorg

Met het installeren van een alarmeringsapparaat en een aansluiting op een zorgcentrale is de alarmopvolging nog niet geregeld. Door de cliënt dient een aantal sleutelpersonen opgegeven te worden. Eén tot drie personen die bij een alarmmelding gewaarschuwd worden en binnen een bepaald tijdsbestek naar de woning van de cliënt komen om hulp te bieden.

Als de alarmopvolging door mantelzorg verricht zal gaan worden, dienen deze personen geïnstrueerd hoe te handelen in geval van een alarmmelding en dienen zij over een sleutel van het huis van de cliënt te beschikken.

Aan alarmopvolging door mantelzorg zijn geen kosten verbonden.

- Professionele alarmopvolging

De vraag naar professionele alarmopvolging neemt toe. Cliënten blijven langer zelfstandig wonen. Gezien hun zorgbehoefte is alarmopvolging door mantelzorg niet toereikend. Ook zijn er steeds meer zelfstandig wonende cliënten die in hun eigen omgeving niet kunnen beschikken over voldoende sleutelpersonen. Professionele alarmopvolging wordt over het algemeen uitgevoerd door medewerkers van de thuiszorg of van verzorgings- of verpleeghuizen. Er wordt door het CIZ geen aparte indicatie voor gegeven; organisaties die alarmopvolging bieden beschouwen het als een kwaliteitseis aan de zorg die zij bieden. Alleen de omschrijving van extramurale zorg omvat het onderdeel 'ongepande zorg.' Voor de financiering van professionele alarmopvolging wordt geput uit verschillende regelingen:

- a. NZA-beleidsregels extramurale zorg

Met ingang van 1 april 2003 vallen alle extramurale zorgprestaties binnen de AWBZ onder de NZA-beleidsregel extramurale zorg. Prestaties waarvoor de beschikbaarheid van zorg een belangrijke randvoorwaarde is hebben een opslag van 7,1% op de

- basistarieven. Met de beschikbaarheidsfunctie wordt bedoeld dat er personeel beschikbaar moet zijn ook in de tijd dat er geen alarmmeldingen zijn. Op het moment dat er daadwerkelijk hulp verleend wordt na een alarmmelding kan die zorg bij de cliënt als productieve tijd geboekt worden.
- b. Servicepakket Thuiszorg
Diverse thuiszorgorganisaties bieden hun leden tegen betaling een servicepakket aan met extra diensten. Alarmopvolging kan onderdeel uitmaken van het servicepakket.
 - c. Derde compartiment
Een aantal zorgverzekeraars hebben alarmering inclusief alarmopvolging opgenomen in hun aanvullende verzekering.
 - d. Gemeentelijke overheid
In Rotterdam en Amsterdam financiert de gemeente, met de zorgverzekeraar/zorgkantoor, de professionele alarmopvolging.

Passen en meten

De huidige regelingen rond alarmering en alarmopvolging kennen een groot aantal knelpunten. De regelingen en organisatie rond alarmering zijn versnipperd en de financiering is niet toereikend. Wanneer een zorgorganisatie en een corporatie alarmering met professionele alarmopvolging voor hun cliënten en/of huurders willen regelen, zal er zeer creatief naar mogelijkheden gezocht moeten worden. In veel gevallen lukt het wel om dit voor een beperkte groep; bewoners van een woonzorgcomplex of woningen rond een verzorgingshuis te regelen. Van een voor een groter gebied dekkend systeem zijn op dit moment echter nog maar een beperkt aantal voorbeelden: Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Haarlem, Duin en Bollenstreek, Eindhoven en Enschede-Haaksbergen (meer informatie via www.iwz.nl). In het kader van de Projectimpuls van Aedes, ActiZ en MO-groep worden knelpunten onder de aandacht gebracht bij betrokken instanties en aangedrongen op beter aansluitende regelgeving en financiering rond alarmering.

Voor dit overzicht is gebruik gemaakt van een aantal publicaties van het Innovatieprogramma Wonen en Zorg (IWZ), www.iwz.nl